

onlain-posluhy. (2020). [Progress of the MES team to strengthen the education and science system of Ukraine: digitalization and online services].

9. Shkarlet, S. (2020). *MON prohnozuie zminu landshaftu potrebnnykh profesii*. [The Ministry of Education and Science predicts a change in the landscape of the required professions].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОВАЛЕНКО Анатолій Сергійович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інструментального виконавства Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: історичний аспект розвитку гітарної освіти, проблеми

удосконалення методики навчання гри на гітарі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOVALENKO Anatoliy Sergiyovuch – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor in Instrumental Performance Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: historical aspect of development of guitar education, problems of improvement of methods of teaching guitar playing.

Стаття надійшла до редакції 23.10.2020 р.

УДК 37.017

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-190-104-109

КОЛОМІСЦЬ Олена Борисівна –

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи
Центральноукраїнського національного технічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0085-7605>
e-mail: kolomietselena1964@gmail.com

БОНДАРЕНКО Ганна Семенівна –

старший викладач кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи
Центральноукраїнського національного технічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4524-4565>
e-mail: anankan.777@gmail.com

ГОЛОВАТА Оксана Олександрівна –

викладач кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи
Центральноукраїнського національного технічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2232-819X>
e-mail: o.o.golovata@gmail.com

«ЦИФРОВА ДОБА»/ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО: ВИКЛИКИ ДЛЯ ПЕДАГОГІКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Світ ускладнюється. Стрімкі зміни стали нормою. Проте, як виявилось, виникли серйозні ризики, породжені, власне, самим розвитком сучасного суспільства, зокрема, такими його характеристиками, як «інформатизація», «комп'ютеризація», «цифровізація», і, що важливіше, лавиноподібною динамікою цих процесів, їх агресивним характером. Перед педагогікою досить несподівано постали проблеми – з одного боку, відчутного зниження освітнього та інтелектуального рівня молоді (аж до «втрати творчих культурно-породжуючих здібностей»), з іншого – стрімкої втрати педагогами ролі безперечного авторитету для учнів/студентів.

Аналіз останніх досліджень і

публікацій. Технопедагогічна проблематика знайшла відображення в працях вітчизняних та зарубіжних авторів: З. Мегер (Мегер, 2006), М. Полак (Полак, 2016), О. Паніна (Паніна, 2016). Вивченню нових технологій навчання присвячені наукові праці: С. Докука (Докука, 2013), І. Козяр (Козяр, 2015), Н. Азаренок (Азаренок, 2009), Л. Аксенова (Аксенов, 2014).

Мета статті – обґрунтування «цифрової доби» інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Від початку XXI ст. (за даними деяких досліджень – від 2005 р.) у світі спостерігається стійка тенденція до зниження освітнього та інтелектуального рівня молоді, і, студентів ЗВО зокрема. Науковці вказують на такі ознаки цього явища: 1) ослаблення розуміння зв'язку і

розрізнення знака і символу з дійсністю; 2) зникнення вміння читати, розуміти, запам'ятовувати складні тексти; 3) ослаблення пам'яті: зрозуміти і запам'ятати складніше, ніж знайти інформацію в інтернеті і її «загуглити»; 3) порушення здатності робити логічні висновки; 4) втрата здатності швидко переходити від мислення до діяльності і навпаки; 5) зникнення розуміння відмінностей між інформацією науковою, квазінауковою і медійною; 6) широке розповсюдження плагіату як заміни власних інтелектуальних зусиль» [2]. За даними досліджень останніх років, характерними рисами сучасного студентства назагал виявилися: 1) невміння аналізувати, виокремлювати головне і встановлювати логічні (причинно-наслідкові) зв'язки; 2) домінування короткочасної пам'яті, і, відповідно – слабкий розвиток довготривалої пам'яті; 3) здатність оперувати смислами тільки малої довжини; зростання складності досліджуваних об'єктів призводить до абсолютного нерозуміння досліджуваного матеріалу; 4) відсутність інтересу до вивчення предмета, пов'язана з нерозумінням того, про що йде мова; 5) швидка стомлюваність при вивченні обов'язкових дисциплін; 6) низька дисципліна, обумовлена відсутністю пізнавального інтересу; 7) невміння працювати самостійно [5].

Перелічені особливості розумової діяльності дослідники називають «кліповим мисленням» (або «фрагментарним», «квантовим», «мозаїчним», «піксельним», «колажним», «калейдоскопічним» мисленням, net-мисленням, «кліповою свідомістю» тощо). Загальноприйнятого визначення цього феномена поки не існує. Аналіз різних підходів до його описання свідчить, про те, що більшість авторів розуміє його як процес відображення різноманітних об'єктів, без врахування зв'язків між ними, що характеризується фрагментарністю (відсутність цілісного сприйняття інформаційного потоку, відсутність цілісної картини навколишнього світу), алогічністю, різноманітністю, високою швидкістю перемикання між фрагментами інформації, лабільністю [5].

З'ясовуючи причини появи «кліпового мислення», науковці сходяться на трактуванні його як феномену інформаційної епохи. Тобто це – відповідна реакція на лавиноподібне зростання інформації, на масове впровадження цифрових технологій [1; 2; 5; 8].

Вважається, що «кліпове мислення» найбільш властиве молоді, захопленій інтернетом і гаджетами [3].

У ставленні до цього – ще, вочевидь, недостатньо дослідженого – феномену, окреслилися дві позиції.

Перша, яку ми назвемо умовно «песимістичною», характеризується вкрай негативними оцінками «кліпового мислення» і оперує термінами «масова деградація молоді», «цифрове слабоумство», «інформаційна псевдодобільність» (digital dementia) тощо [5; 6; 9].

Що ж до другої, «оптимістичної», позиції, то її прибічники вважають, що так зване «кліпове» (нелінійне, «квантове») мислення було притаманне людині завжди. За нинішніх часів воно, мовляв, стало домінувати, оскільки «дозволяє миттєво переробляти величезні масиви суперечливої інформації» [8] та ін. Це останнє твердження, на нашу думку, досить сумнівне, тому що йдеться все-таки про тип мислення, якому притаманні поверхове і фрагментарне сприйняття дійсності.

Серед прибічників обох поглядів на досліджуваний феномен досить поширена думка про цілком закономірне явище заміни традиційного понятійного мислення на «кліпове» за доби інформаційних технологій. Мовляв, у «високотехнологічному світі» людині потрібні «компетентності», вміння постійно вчитися, переучуватися. Домінує потреба «знаходити і користуватися», а не «знати і розуміти» [2]. Однак, зауважимо, саме «знати і розуміти» є необхідною умовою формування певної «картини світу», причому, – не просто набору окремих знань, а узгодженості цих знань і розуміння, як вони організуються у цілісність, систему. Натомість у парадигмі сучасного глобалізованого «мультикультурного» світу людині пропонується альтернатива: «картин світу» може бути багато і всі вони «рівноправні». Отже, знехтуваною виявляється якраз така характеристика «картини світу» як системність. Тобто цілком очевидним видається те, що явище «кліпового мислення» має всі ознаки безсистемності, хаотичності. Відтак, науковці-педагоги вважають, що необхідно профілактики його розвитку, або «боротьби» з ним і прийняття швидких і радикальних заходів для подолання цього феномену (більша частина педагогів) [5] та ін., або ж для адаптації до таких реалій існуючих нині освітніх програм, орієнтованих головним чином на словесно-логічне мислення. Щоправда, аналіз публікацій на тему

втілення у практику організації навчального процесу такого розуміння ситуації показує, що в цьому напрямку здійснюються поки що лише поодинокі і досить невпевнені спроби ([3; 6] та ін.

Якщо «кліпове мислення» є сьогодні найбільшою проблемою молоді (на думку переважної більшості педагогів), то для самих педагогів, схоже, найбільшим викликом «інформаційної епохи» став технологічний чинник, точніше, необхідність його – тобто цифрових інформаційно-комунікативних технологій (далі – ІКТ), насамперед гаджетів, підключених до Інтернету, – впровадження у навчальний процес. У багатьох країнах дослідники фіксують негативне ставлення педагогів до використання нових технологій у навчальних закладах. При цьому критики використання ІКТ у навчальному процесі посилюються, зокрема, на аргументи, пов'язані з безпекою використання цифрових інструментів у навчальному закладі (загроза кібер-нападів чи хакерських атак). Однак дослідження свідчать, що причинами такого ставлення є насамперед:

– відчуття невпевненості, що виникає внаслідок недостатнього знання технологій та ІКТ-навичок («цифрової некомпетентності»), а також відсутність бажання чи часу змінити це;

– прихований страх втратити контроль і позицію «майстра» в класі. Підготовані для відтворення певних освітніх моделей, педагоги неохоче виходять за рамки «безпечних схем».

Аналіз публікацій на тему «інформатизації», «комп'ютеризації», «цифровізації» свідчить про те, що «традиційна» «знаннева» освітня парадигма уже не працює.

Ситуація зміни парадигм в освіті осмислюється уже впродовж досить тривалого часу. На межі ХХ–ХХІ ст.ст. загальним місцем у педагогіці стало твердження про перехід від традиційних, відповідних індустріальній епосі, «знанневих» підходів, які потребують конкретних, одержуваних в навчальних закладах «ЗУНів» (знань, умінь, навичок) до компетентнісного навчання, орієнтованого на оптимальність самостійного застосування в майбутньому отриманих знань і умінь. І описання так званого «кліпового мислення», «масової деградації молоді», її «цифрового слабоумства» фіксує, на нашу думку, власне, граничну ситуацію зміни соціокультурних парадигм. Ми солідарні з тими авторами, які піддають критиці сам термін «кліпове

мислення», оскільки йдеться, безумовно, про явище більшого масштабу, – «кліпову культуру», якщо скористатися культурологічною термінологією Е. Тоффлера (спершу у Е. Тоффлера «бліп-культура»). Так, Т. Горобець і В. Ковальов вказують, що феномен «кліпового мислення», який поки не отримав належної психологічної та психофізіологічної інтерпретації, за великим рахунком, має відношення не тільки до самого процесу мислення, а й до всього пізнавального процесу: до уваги, сприйняття, пам'яті, уяви тощо.

Г. Бахтіна, директор науково-методичного центру «Системний аналіз і статистика» Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», зазначає, що «під впливом комп'ютерних технологій виник особливий тип мислення, «кліпова» свідомість, який завдяки засобам масової інформації та розвитку лавинної динаміки та агресивного маркетингу в Інтернеті набуває надзвичайного темпу. Кількість людей із «кліповим» (фрагментарним, мозаїчним, піксельним, колажним, калейдоскопічним) мисленням швидко збільшується та наближається до критичної точки, після якої починаються незворотні зміни у свідомості людей та суспільства в цілому» [2].

Відтак актуалізувалася проблематика інноваційних освітніх технологій, педагогічних підходів, адекватних описанню вище реаліям. Українські науковці М. Козяр, К. Метешкін, О. Морозова, О. Поморцева, О. Проказа, Х. Раковський А. Соколов, В. Шевченко [7; 10] та ін. досліджують різні аспекти цифрової дидактики, електронного навчання, інтегрування освітніх програм з популярними соціальними сервісами.

Л. Половенко розглядає методики навчання, в яких поєднання кібернетичних та психологічних методів підпорядковане логіці реалізації концепції Smart-освіти.

Методику і моделі колективного навчання в контексті Інтернет-освіти обґрунтовують О. Гагарін і С. Титенко [4].

Однак, слід визнати, що на тлі динамічного розвитку залучення молоді до світу нових технологій, які формують паралельну «віртуально-технологічну реальність», в українській освіті сьогодні не існує системних рішень щодо впровадження ідей віртуально-технологічного навчального середовища (далі – ВТНС) у навчальний процес. Як результат, розрив між пропозицією школи (в широкому розумінні –

тобто всіх рівнів освіти) та потребами (інтересами, можливостями) учнів/студентів лише поглиблюється. В кінцевому підсумку саме самоосвіта стає основним джерелом цифрової компетентності молоді.

Тим часом, сучасні ІКТ, нові медіа – особливо мобільні, – надають педагогові безліч можливостей: різноманітні функції, додатки, поради, підказки, плани, проєкти пропонують використання ВТНС для навчальних цілей. За словами д-ра Марціна Полака, відомого сучасного польського дослідника віртуально-технологічного навчального простору, завдяки Інтернету ми маємо найпотужніший навчальний інструмент, який будь-коли був доступний людині. Тенденція до максимального спрощення користувацького інтерфейсу гаджетів дозволяє досягти стану, за якого педагог приділяє мінімум часу та зусиль для пояснення «технічної сторони» роботи. Досить часто – через вільне володіння учнями/студентами певною програмою чи додатком – їм взагалі не потрібно цього пояснювати, що дозволяє педагогові зосередитись лише на навчальних завданнях.

Нижче ми проаналізуємо найважливіші сучасні освітні моделі, найбільш, на нашу думку, адекватні викликам сьогодення. Ці моделі ґрунтуються на психолого-педагогічних теоріях, що виникли ще до «цифрової доби», а саме – на біхевіоризмі, когнітивізмі та конструктивізмі.

Висновки біхевіористів середини ХХ ст., особливо теорії інструментальної/причинної обумовленості Едварда Торндайка та Берроса Ф. Скіннера, як і раніше, є базовим орієнтиром для теоретиків і практиків e-learning, m-learning, b-learning та інших форм освіти. При цьому активно використовується досвід програмованого навчання. У свою чергу, когнітивні теорії, особливо тісно пов'язані з дослідженнями комп'ютерних мереж та штучного інтелекту, забезпечують інструменти для обробки інформації. Значення їхніх висновків для педагогіки неможливо переоцінити: розуміння того, як відбувається навчальний процес та як використання нових технологій може забезпечувати його ефективність, зрештою, є основним завданням цієї галузі досліджень.

Саме конструктивізм, схоже, найкраще відповідає потребам нової дидактики, яка має використати освітній потенціал цифрових медіа. Його використання можливе лише за визнання високої пізнавальної і творчої активності учня/студента та планування навчального

процесу таким чином, щоб можна було вивільнити цей потенціал. Без цього комп'ютер, планшет чи смартфон залишаться лише гаджетами, які не впливають на ефективність навчального процесу.

Конструктивістська теорія навчання, заснована на ідеях Джона Дьюї, Жана Піаже, Сеймура Паперта, передбачає пізнавальну самостійність учня/студента і визначає навчання як «пошук сенсу». У конструктивістській освітній моделі учень/студент є активним, самостійно мислячим і творчим суб'єктом, який бере на себе ініціативу, відповідальність та контроль за своїм навчанням. Знання і досвід учня/студента є основою для подальшого самостійного навчання, і їх слід використовувати у навчальному процесі так само, як знання і досвід педагога.

Актуальність когнітивно-конструктивістського підходу в сучасній педагогіці пояснюється тим, що його положення добре «працюють» у формуванні навичок, необхідних у сучасному суспільстві: критичного і креативного мислення, вміння вирішувати проблеми, автономного навчання та навичок роботи в групах. Цей підхід поєднує когнітивні теми, пов'язані насамперед з процесами обробки інформації із засадами конструктивізму, які відіграють у ній ключову роль. Тому впровадження нових технологій у навчальний процес має бути комплексним.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. У численних публікаціях, присвячених аналізу «кліпового мислення» (мозаїчного, квантового, фрагментарного, піксельного, калей-доскопічного, колажного, пет-мислення), «кліпової свідомості» чи кліпової культури сучасної молоді, аналізуються негативні і позитивні сторони такого виду відображення об'єктивної реальності, найхарактернішою особливістю якого є сприйняття дійсності у вигляді калейдоскопу образів, часто не пов'язаних між собою. Науковці звертають увагу на такі важливі факти:

по-перше, розвиток у сучасної молоді «кліпового мислення» неминучий, як феномену інформаційної епохи; тобто це – реакція на лавиноподібне зростання інформації;

по-друге, масового характеру набувають крайні форми «кліпового мислення» у вигляді «цифрового слабоумства», «інформаційної псевдодеменції»;

по-третє, необхідне прийняття швидких і радикальних заходів для адаптації до реалій інформатизації соціуму освітніх програм, орієнтованих головним чином на словесно-логічне мислення. Аналіз літератури показує, що в цьому напрямку здійснюються поки що лише поодинокі і вельми неефективні спроби;

по-четверте, необхідність функціонування у віртуально-технологічному навчальному просторі є суттєвим викликом для педагогів. Тим часом, основне питання педагогіки на поч. ХХІ ст. – вже не питання про те, чи використовувати віртуально-технологічний простір, а як це зробити найкраще. Відсутність розуміння потенціалу нових технологій є суттєвою перешкодою для досягнення цілей освіти. Нагальною потребою є розвиток «цифрової дидактики».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Азаренок Н. В. Клиповое сознание и его влияние на психологию человека в современном мире. Матер. всеросс. юбилейной науч. конф., посвященной 120-летию со дня рождения С. Л. Рубинштейна «Психология человека в современном мире» / отв. ред. А. Л. Журавлев. М.: ИП РАН, 2009. Т. 5. Личность и группа в условиях социальных изменений. С. 110–112.
2. Бахтіна Г. Комп'ютеризація суспільства та проблема «кліп-мислення». URL: <https://kpi.ua/en/1102-7>. [доступ: 07.04.2020].
3. Бубич О. А., Гилевич Е. Г. Клиповое мышление и организация педагогического процесса в вузе. Моделирование эффективной речевой коммуникации в контексте академического и профессионально ориентированного взаимодействия: сб. науч. ст. / под общ. ред. О. В. Луцинской, Е. В. Савич. Минск: Белорус. гос. университет, 2016. С. 65–71. URL: http://elib.bsu.by/handle/123456789/1_59350 [доступ: 07.04.2020].
4. Гагарін О. О. Дослідження і аналіз методів та моделей інтелектуальних систем безперервного навчання / О. О. Гагарін, С. В. Титенко. Наукові вісті НТУУ «КПІ». 2007. №6(56). С. 37–48.
5. Зеленцов Б. П., Тятенкова Б. П. Формирование мыслительных способностей студентов. Непрерывное профессиональное образование: междунар. сб. науч. ст. / науч. ред. Н.В. Фадейкина. Новосибирск: Сиб. акад. финансов и банк. дела, 2009. С. 198–203.
6. Исаева А. Н., Малахова С. А. «Клиповое мышление»: психологические дефициты и альтернативы (пространственный фокус). Мир психологии. 2015. Т. 84, № 4. С. 177–191.
7. Кибернетическая педагогика. IT-технологии в образовании и обучении в ВУЗах. Теория и практика [Текст]: монография / К. А. Метешкин, А. Ю. Соколов, О. И. Морозова, В. А. Шевченко, Е. Е. Поморцева; Харьк. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Х.: ХНУГХ, 2014. 243 с.

8. Кліпове мислення – це не катастрофа. <https://osnova.d-academy.com.ua/course/klipove-myslennya-cze-ne-katastrofa-2/> [доступ: 07.04.2020].

9. Кліпове мислення та профілактика його розвитку в процесі навчання. Вебінар. URL: <https://vseosvita.ua/library/klipove-mislenna-ta-profilaktika-jogo-rozvitku-v-procesi-navcanna-7545.html> [доступ: 07.04.2020].

10. Козяр М. М. Нові технології навчання – виклик сучасної освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. Випуск 41 / Редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2015. 505. С. 3–7.

REFERENCES

1. Azarenok, N. V. (2009). *Klipovoe soznanye y ego vlyaniye na psikhologiyu cheloveka v sovremennom myre*. [Clip consciousness and its influence on human psychology in the modern world].
2. Bakhtina, H. (2020). *Kompiuteryzatsiia suspilstva ta problema «klip-myslennia»*. [Computing the suspension and the problem of «key-miss»]. Kyiv.
3. Bubyh, O. A., Hylevych, E. H. (2014). *Klipovoe myshlenye y orhanyzatsiia pedahohycheskoho protsessu v vuze*. [Clip thinking and organization of the pedagogical process at the university]. Mynsk.
4. Haharin, O. O. (2007). *Doslidzhennia i analiz metodiv ta modelei intelektualnykh system bezperervnoho navchannia*. [Preliminary analysis and analysis of methods and models of intelligent systems for uninterrupted navigation]. Kyiv.
5. Zelentsov, B. P., Tiatenkova, B. P. (2009). *Formyrovanye myslytelnykh sposobnostei studentov*. [Formation of students' thinking abilities].
6. Ysaeva, A. N., Malakhova, S. A. (2015). *«Klipovoe myshlenye»: psikhohycheskye defytsyty y alternatyvy (prostranstvennyi fokus)*. [«Clip thinking»: psychological deficits and alternatives (spatial focus)].
7. Meteshkyn, K. A., Sokolov, A. Iu., Morozova, O., Shevchenko, V. A., Pomortseva, E. E. (2014). *Kybernetycheskaia pedahohyka. IT-tekhnohyy v obrazovanyu y obuchenyy v VUZakh*. [Cybernetic pedagogy. IT-technologies in education and training in universities.]. Kharkov.
8. *Klipove myslennia – tse ne katastrofa*. [Clip thinking is a catastrophe].
9. *Klipove myslennia ta profilaktyka yoho rozvytku v protsesi navchannia. Vebinar*. [Clip thinking and prevention of its development in the learning process].
10. Koziar, M. M. (2015). *Novi tekhnolohii navchannia – vyklyk suchasnoi osvity*. [New learning technologies are a challenge of modern education]. Kyiv-Vinnytsia.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЛОМІЄЦЬ Олена Борисівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету.

Наукові інтереси: гуманізація та гуманітаризація навчання у ВНЗ; соціальні комунікації.

БОНДАРЕНКО Ганна Семенівна – старший викладач кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету.

Наукові інтереси: філософія освіти, соціальні комунікації.

ГОЛОВАТА Оксана Олександрівна – викладач кафедри суспільних наук, інформаційної та архівної справи Центральноукраїнського національного технічного університету.

Наукові інтереси: історія педагогіки та соціальні комунікації.

INFORMATION ABOUT THE AVTHOR

KOLOMIIETS Olena Borisovna – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the

department of public sciences, information and arhival affair Central Ukrainian National Technical University

Circle of scientific interests: humanization and humanization of higher education; social communications.

BONDARENKO Anna Semenovna – Senior Teacher of the Department of Public Sciences, Information and Arhival Affair Central Ukrainian National Technical University/

Circle of scientific interests: philosophy of education, social communications.

HOLOVATA Oksana Oleksandrovna – Vykladach of the Department of Public Sciences, Information and Arhival Affair Central Ukrainian National Technical University.

Circle of scientific interests: history of pedagogy and social communication.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2020 р.

УДК 378.14

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-1-190-109-113

МАЛАНЮК Наталія Михайлівна – кандидат педагогічних наук, викладач циклової комісії загальноосвітніх дисциплін Київського коледжу транспортної інфраструктури
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4321-0900>
e-mail: malanyuk.nat@gmail.com

**НЕПЕРЕРВНА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТИ:
ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. XXI століття характеризується глобалізованими процесами, які охопили все світове суспільство. Вони стали каталізатором змін у всіх галузях суспільного життя. Нині молодій особі не достатньо мати документ про освіту. Важливого значення набуває володіння компетентностями та компетенціями, здатність підлаштовуватися під мінливості світу, а також володіння ризиками, які допомагають вирішувати нові нестандартні завдання, використовуючи синтез знань з різних галузей тощо.

Євроінтеграційні процеси, мобільність ринку праці, стрімкий розвиток науково-технічного процесу диктують нові вимоги до майбутніх фахівців, здобувачів освіти різних рівнів акредитації. На це вказують і нормативно-правові документи: Закони України «Про вищу освіту» [3], «Про фахову передвищу освіту» [4] та Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [10].

Аналіз останніх досліджень і

публікацій. Проблемам неперервної професійної освіти присвячено праці М. Бірка, І. Зязюна, З. Курлянд, Т. Левченко, Н. Ничкало та інших. У цих дослідженнях автори висвітлюють своє бачення та сутність дефініції «неперервна освіта» та окремі її характеристики. Однак сучасні умови, які диктуються мінливістю доволі швидкого світу, породжують все нові виклики для неперервної професійної освіти, яка повинна на них реагувати, щоб бути затребуваною суспільством.

Мета статті: проаналізувати та дослідити сутність та характеристики дефініції «неперервна професійна освіта», а також проаналізувати проблеми сучасності, які нині постають перед нею.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підготовка фахівця-професіонала є запорукою розвитку суспільства, всіх його сфер життєдіяльності. Тому в еру «стрімких змін» професійна освіта повинна відповідати як вимогам суспільства (роботодавців), так і суб'єктам освітньої діяльності (учням, студентам). Неперервність освіти є передумовою